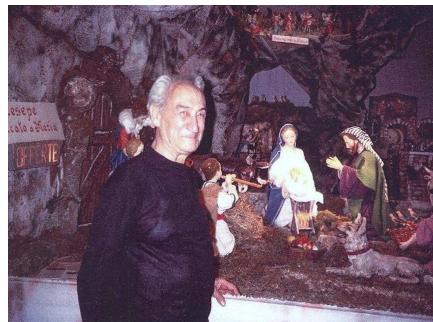

Pèder Žvân e âl sâu maravai

A dir la verité in famajja, a Castelmazâur, l'êra stè sänper ciamè "Duvèlli", (al s ciamèva Doviglio Lambertini), mo quand l andé int i frè ed San Franzàssc al dilizé al nóm ed *Giovanni*. L'êra un pió fât sugèt! Avív presânt al presèpi mecânic ch'ai é in San Franzàssc, qué a Bulaggna? Bân: al le costrué ló, adruvând di mutûr ed lavatrîz, dâl cadân da biziclatta, di banbulén par fèr i parsunâg' (ai êra pió d una *Barbie* e d un *Ken* stramèz al figurènni in muvimânt!). Duèlli l'êra un gèni, un sienziè e int al cunvânt in dōvv al fó destinè, prèmma a Ravanna e pò a Faänza, l'avé i sù laboratōri. L'era un matemâtic e un astrofisic ed râza, in cuntât con la NASA. Sänper lé a Faänza al creé un planetèri (al prèmm al lé realizé a Ravanna) int la canténna dla cà ed Bendandi, quall di taramòt, ch'l'êra stè un sò amîg, e al dâpp-mezdé l'insgnèva l'astronomî ai ragazû. Quand pò ch'al vlèva maravièri, al i purtèva int al sò camarân e, prilând una manèzza, al mitèva in muvimânt al generatâur ed *Van De Graaf*, costrué da ló, ch'al fèva di ciuc e dâl sfalésster da fèr pōra. Pò al mitèva in man ai ragazû di *neon* tótt culurè che, acsé cme par magî, i s'inprièven. Al parèva una spèzie d *Ar-*

chiméd Pitagòric di giurnalén ed *Topolino*, lóng e sacc cme un vanc, sänper suridânt e par fèrel felîz l'êra asè purtèrel a magnèr una pézza. Una vòlta ch'al capitè a Bulaggna ed vèner, mé a l'acunpagné in Piazòla, che alâura l'êra ancâura al paradîs di nidarû, e lé al s'pirdé a dlîzer dla ròba che mé a n i arév dè gnanc un bajòc, tóttâ una ratatógglia ed rabažèri che ló l'adruvèva pr'ingrandîr sänper de pió i sù presèpi mecânic. Sé, parché âultr a quall ed Bulaggna l' in avèva costrué èter dû: ón a Faänza e un èter a Ravanna, in dōvv l' avèva anc fundè l'asociazîan di apasiunè d'astronomî (ARAR). Lé, a Ravanna, adruvând un tûb dla stû muntè in vatta a una pultrâinna da barbîr, al mité insâmm al sò prèmm telescōpi. Al bèl l' é che quand al s' mitèva a guardèr al zîl, par prèmma cōsa al tirèva fōra da un casâtt al tirén. E pò, con una stirinè ed prezisiân al mandèva in méll pîz un lanpiân che con la sò lûs al dèva fastîdi al sâu oservaziân zelèsti. L' avèva costrué anc l'aparâcc' ed Nikola Tesla (par prodûser una tensiân altéssima) e - adiritûra - un diavlèri ch'al fèva i *raggi x* ...

Pèder Žvân con ón di sù presèpi...

... e con l'aparâcc' ed Tèsla.

Pèder Žvân Lanbartén l' é andè a fèr i sù esperimènt in zîl ai 27 ed febrèr dal 1997. Mé a ringrâzi al sò prinzipèl pr'avairmel fât cgnòsser.

F. C.

Âl fòl dla nóna Nóccia

Âl fórrbâs afadè

Quand al piuvèva o l'êra dimónndi fradd e an s'psèva brîsa andèr int al zardén, al pränzip Chichén al žughèva int âl stanzi dal castèl. Ai fèva cunpagnî la Gâga, una bèla ragazèla un pò dâda e un pò fèda, ch'la strulghèva sänper par ló di žûg nûv.

Con i culûr e âl fórrbâs Chichén e la Gâga i dsgnèven e pò i artajèven dâl bèli figûr ed fiûr o bîsti, che dâpp i tachèven con la cōla in vatta a un quadèren. I avèven bèle dsgnè e artajè tótti âl bîsti dla fatorî: galén, vâc, cavrènni, ninazén, cavâl, pîguer, anadrén, ucarènni; e anc dla furèsta: león, tîgher, ûrs, girâf, zèber, zèruv, ipopòtom, simiût; e dal mèr: balèn, delfén, péss culurè, granchi; e pò dal zîl: âcuil, pasarén, turturénni, parpâi e libèlul.

Chichén as divartèva dimónndi a sfujèr al sò quadèren par guardèr tótti âl bîsti ch'i avèven dsgnè, in st'mänter che la Gâga la i cuntèva dâl stōri in dōvv cäl bîsti âl vivèven dâli aventûr stranpalè, e al parèva ch'âl dvintèssen vîvi in vatta ai fōi ed chërta.

Un dé, in st'mänter ch'i sfujèven âl pâgin dâl bîsti dla fatorî, Chichén al s'adé ch'ai manchèva l'anâdra. Fōrsi la cōla la s'èra stachè e la figurèina l'êra caschè par tèra. I zarchènn dapartótt, sâtta ai mòbil, dänter ai casètt, int i bavóll pèn ed žuglén, mo dl'anâdra an i êra gnanc l'âmbra.

- *A in dsgnarân un'ètra!* - la gé la Gâga, mo Chichén l' avèva un gran dsgósst, parché l'anâdra pèrsa l'êra dimónndi bèla, con âl piómm dal còl d'un bèl vaid metalizè, al bèc e âl zanp zâli, al cōrp e ali èli ed tótti âl sfumadûr ed marân. Al srèv stè difèzzil arivèr d'âura ed fèren un'ètra acsé bèla.

In cal mänter ch'i preparèven i lèpis culurè par méttres a lavurèr, i sintènn un - *Qua, qua, qua...* - ch'al vgnèva d'int al zardén. I andènn ala fnèstra e csa vdènni? Un'anâdra vairda e marâina, col bèc e âl zanp zâli, la stèva trancuèlla in mèz al zardén, sâtta ala piòva, pò la s'invié vèrs la vâsca di péss, l'andé dänter al'âcua e la s' mité a nudèr trancuilamânt.

Al žardinîr Gōgo, quand al la vdé, an

savé brîsa spieghères d'in dôvv mâi l'anâdra la s fôss arivè, mo Chichén al capé sóbbit ch'âli êren stè âl fôrrbâs afadè dla Gâga a fêrla saltèr fôra d int âl pâgin dal quadêren.

Da alâura l'anâdra l'é avanzè int al zardén dal castèl, e Chichén ai dà da magnèr insâmm al galén e ai cunén; e i péss rôss i én dimónndi cuntént ed nudèr int la vâsca insâmm a lî.

la Nôccia d Bastèl

Schêrgna ed Nadèl

In un dé ed fêsta ed giâmmber a sâñ andè a fèr un girtén a pî par piâza. Pasând par Galîra Nôva, qualla che adès tótt i ciâmen Vî Indipendânza, inpatachè câñtr a una clâinna ai ò nutè un manifestén ed reclâm ch'al gèva acsé: «*Babbo Natale, qualcun altro sta facendo consegne gratis e ha regali più belli dei tuoi*». Pò, sâtta a sta scrètta, al nómm dal comerziànt ch'al s fèva sta reclâm e ch'a n vói brîsa numinèr pr an azuntèr anc la mî prupaganda a qualla che a mé la m pèr una bróttâ schêrgna int i cunfrónt ed cal senpâtic vciân ciamè *Babbo Natale* e che, pòst ch'al n esésst brîsa, an pòl gnanc difândres.

Acsé a vói pruvèr ed difândrel mé, sperând d an fèr la fén dl avuchèt Dsnôv (ch'al n à mâi vént). Anc se cal vciân fté ed râss e con la bërba bianca l é stè sâul un'invenziân pr al ßgugióll di pinén e par la bisâca di butghèr, par mé cla frès in cal manifestén l'é una reclâm inbarlucadâura. Sé parché, tant par prinzipièr, la publizité fâta con di paragón l'é pruibé. An s pòl brîsa dîr, con nómm e cugnómm, «mé a t dâg un quèl miâur che quall ed lu-là». Pr intândres: as pòl dîr *La Pepsi Cola è la bibita migliore del mondo*, mo an s pòl brîsa dîr *È migliore della Coca Cola*.

Siché dâncâ, dîr che la marcanzi reclamizè in cal manifestén la fôss miâura ed qualla ed *Babbo Natale* l é un quèl pruibé. Mo a i é dl èter. Fèr cal paragân digând *Facciamo le consegne gratis*, l'é una tumlè, una ciapè pr al... nè. Parché, al vciân dala bërba bianca s fèl fôrsi paghèr la cunsaggna? Lô, brîsa sâul al cunsaggna a grêtis, mo, pòst che i sù i én di regâl, int la mazòca di fangén l arîva a grêtis anc al trasport dila marcanzi. I cínno che i i dmânden i regâl i pèghen al mâsum con na litréñ

na e stièvo e, prôpi parché i én di regâl, *Babbo Natale* an vól gnanc un zentêsum. Pruvè mò, invèzi, a urdnèr un quèl a cal butghèr dal manifestén, a vâdder s'al s cuntânta d na litréñna!

Mo Nadèl l é pasè e al vciân dala bërba bianca l à bèle fât al sô gîr dai pinén pió fortunè. Parché lâur, che ste vèc' fté ed râss al n esésst brîsa, i n al san mégga. Lâur i i crâdden e l'é gióssta ch'la séppa acsé. Siché dâncâ, lizând cla reclâm, al quèl che ala fén di cónt al m à dsturbè de pió, l é stè al fât ed straprilèr una bèla fantaâi di ragazû ed tótt al mânned e lasèrla intânder ala pèra d un butghèr o d un'aziânnda. Scarzaggnâ? Mé a l'ò sintó cómm s'la fôss una schêrgna a i insónni di fangén, di pinén, di cínno, di tusétt, di muclón ed tótt al mânned. E, par mé, scargnèr la fantaâi d un ragazôl l é un gran delétt. Acsé ai ò deziâs che, a cunprèr quèl in cal sît che là, a n i andarò mâi e pò mâi, gnanc pr âl tâni di sant.

Adès a m vén un dôbbi: vût mò vâdder che quí ch'i an inventè cla reclâm i én stè sâñper lâur a inventèr anc *Babbo Natale* e la Vciatta, San Valintén pr i anbrûs, la fêsta dla Mamà e tótti cäl ricurânz ch'i cunpôrten di regâl? Mo pòl dèr che, anc quassta, la séppa ónna däl mî tanti fisaziân da vèc' inbanbiné. Fôrsi *Babbo Natale* l esésst davaira e ón d sti dé a dscruvarò ch'l é stè tólt a lavurèr prôpi da cl'inpraisa là. A lavurèr da prechèri, as capéss, ch'an i sèlta in mänt ed pretânder di dirétt!

la Taraghéggna

Francbóll

Acsé, ala zétta e chièta, al nòster guèren l à pinsè bân ed crâsser al prèzi di francbóll, ch'l é pasè da 0,60 a 0,70 èuro. Una zîzla, vaira? E invèzi nâ, parché chi dîs zentêsum multiplichè per cäl socuanti zintunèra ed giornalén ch'a spedân tótt i mîs i fan una bèla zéffra. *Lorsignori* i an fât prezîs a quand i s crâssen al sô stipannedi e stièvo. E nuèter sâñper qué a tirèr la zénngia e a paghèr! *Mo nonostante questo ingiusto ulteriore balzello nuèter a tirarân d lóng!* A dirân la nòstra *quando si troveremo nel chiuso della cabina lettorale*, cum al gèva quall. Mo an srâ sarvé a gnînte, *more solito*. Tersuà a lâur sgnâuri.

F. C.

La biziclatta

Ai à pinsè la Natûra a fères ón divèrs da cl èter, se nâ chisâ che bërba! Mé, pr esâñpi, s'a n ò brîsa däl dsgrâzi, a m sént sâñpr in sverzûra. A pòs dîr che par tóttâ la vétta a sâñ stè inamurè: da cínno, da zuvnòt, da spusè, fén adès ch'a sâñ arivè int la quèrta etè. Prémma a tgnèva d ôc' al fangéñni, pió tèrd a mudé categorî e am taché a pièser âl spusléñni. Na vólta maridè e in st mänter che i ân i pasèven, a spusté al mî intarès só l vaddvi. Adès, purtrôp, bisâggna che pian pian a tâca a pighèr un quèlc usvai e, magâri, tgnîr prónti la zanatta.

E acsé a m sâñ adè che l ónnic amâur ch'l um pòsa dèr sudisfaziân l'é armès quall dla biziclatta. Quand a dezîd ed fèr un girtén a vâg par tânp zâ in cantéina, a dâg un ucè al gâmm, una cuntruladéina ai frèno, a m insfilz al zainâtt e vî ch'a vâg cuntânt cme na pâscua.

S'a sâñ da par mé a tói a pât mèttrum la "bandèna" anc s'a capéss ch'al srè pió prudânt purtèr al "casco". Socuânt ân indrî am capitèva che un quelcdón l um svarsless: "Dâi Pantani!" e mé a i arspundèva: "Bèda bân ch'a sâñ sô nôñ!"

Quèsi sâñper a partéss sâñza documént, sâñza telefonén, in bulatta dûra, mo alzîr cme na parpâja. E sicómm adès a stâg al *Quartiere Primo Maggio* ed Castèl Mazâur, con pòchi bdalè a sâñ bèle in canpâgna in dôvv, magâri, a pòs vâdder di faân ch'i s la spâsen int un canvèr ed spâgna.

Anc s'a n sâñ brîsa stóff, s'a cât una râuvra ch'la m piès, a m afaireum ala sô àmmbra, a tîr fôra dal zainâtt un lîber e a m métt a lèzer, dsturbè sâul dal silânzi ch'ai é lé d atâuren.

Dâpp un pôc, a tîr só la mî mâchina, col mutâur silenziâus e ch'la vâ in mòto sâñper al prémm câulp. A pedèl spensierè dlizând âl strè pió chièti.

Dâpp socuânt chilômeter, a fâg un'ètra farmè par lèzer ètri dâu o trai pâgin dal mî lîber. Sé, parché, a l arî capé, la pasiân par la letûra la n é brîsa pió céinna ed qualla par la biziclatta. Epûr, a in ò fât di scumazû... A m sâñ stianchè dâu vólt un cadnâz, una vólta la ganba sâtta al znòc'. Ai ò vló pruvèr anc con la tèsta che, dûra cum l'é, la s l'é cavè con un sbrèg da dîs pónt. Però, se ón l à ciapè la còta, al s lîva só, al stâ d'asptèr ch'ai séppa pasè

I efèt dla bôta par turnèr a scavalòzz
dla sô bèla e strichèrsla stra l ganb,
cuntànt che, ala fâza dla dšgrâzia, l
ónnic amâur ch' ai séppa avanzè, an
séppa gnanc finé.

Francesco Battilana

Balilla

Quand che mé a lavurèva cme
inpieghè al ENPAS, al mî dirèt
superiâur l'êra un zêrt *Giorgio Z.*
Anzi: *Giovgio*, parché ai manchèva la
"r". Dâto ch' l' avèva socuànt ân pió che
mé, da cínno ai êra tuchè ed fèr al
figlio della lupa prémma e al *balilla*
dâpp. Quand al s mitèva a cuntèr ed
cla vòlta ch' i fènn la sfilè a Râmma, al
tachèva a rédder, mo a rédder, con un
cunvùls... I fât i andénn acsé.

Un zêrt ân ai êra da preparèr una
sfilè a Râmma, par la ví di *Fori*
Imperiali, dnanz a tòtt i pîz grûs dal
fasîsum, *duce* cunprais. Ai *balilla* ed
pôrta Saragòza aituché d inparèr a
marcèr cme di legionèri rumàn, in tòtt
i "sâbet faséssta" fèn ala dèta di 28 d
utâbber, aniversèri dla mèrcia só
Râmma. A tòtti âli adunè sti cínno i s
presentèven con al sô bèl stiupàtt e ví
ch' i marcèven inànz e indrî int la piâza
ed pôrta Saragòza, zarcànd ed
sincronizèr *come un sol uomo* tòtt i
muvimènt.

Fenalmânt ai arivé al gran dé e,
cunpagnè dai gerarchètt dal quartîr,
dâpp un viâz ch' an parèva finîr mâi, i
balilla bulgnîs i munténn âl sâu tannd
int una strè avсэн a qualla in dóvv ai
srèv pasè la sfilè. In st mânter ch' i êren
drî a méttres indòs âl divîs e i *fez*, con
al fiucàtt ch' al sdundlèva in zà e in là,
ècco ch' ai arîva tòtt agitè ón di
acunpagnadûr:

- *Tótt i balilla dâli ètri zitè i*
mèrcen cantànd di ínno faséssta! As
tacca ed fèrel anc a nó pr an fèr brótt
figûra!

A st pònt che qué al cmandànt al
taché a scantarlèr dâl marciàtt militèr,
che però brîsa tòtt i cínno i i
cgnusèven. Quelcdón al savèva
"Giovinezza", quelcdón èter "Faccetta
nera", mo da lé a cantèr tòtt insàmm a
in pasèva... Al s fè inànz un cinulàtt
ch' al stèva ed cà int al burgàtt ed Santa
Catarénna, ch' al fé la prupòsta ed
cantèr una canta da ustari cgnusó da
tòtt chi cínno ch' i s entusiàsmènn a
cl'idè e acsé, una vòlta superè i prémm

dóbbi dal cmandànt, i balilla bulgnîs i
sfilénn cantànd:

La vècia mâta
l'â ràtt la pgnâta,
l'â fât un vèrs,
l'â ràtt un quèrc'
l'â ràtt incôsa in cà,
l'â ràtt al canapà,
l'â ràtt al sculadûr,
l'â ràtt al bûs dal cûl!

Quand ai pasè cal manéppol ed
balilla, ch' i sfilénn cantànd con tòtta la
vâus ch' i avèven int i cardinzén, dal
pèlc dâli autoritè ai partè una gran
šbatrî ed man, cunvént che con di
cínno acsé, l' avgnîr dla rivoluziàn
faséssta l'êra in bôni man.

Al dé dâpp tòtt i giornî i ludénn *la*
preparazione e l'entusiasmo del folto
gruppo di Bologna.

A st pònt che qué, *Giovgio*, sänper
ridànd, al gèva acsé che - secànd ló -
qualla ed Râmma l'êra stè la prémma
manifestaziàn antifaséssta bulgnaisa...

Renzo Bovoli

La nott dla Vècia

Stasira i m an mandè a lèt prémma
dal sòlit. Só l mumânt a sän vanzè mèl
parché, lóng al dè, a sän stè asè
normèl. Int al sâns ch' an ò brîsa fât di
quí fât mèl e ai ò dè amânt a quall ch' i
um gèven, nonostànt al šgunbéi par l
amazamânt dal ninén. Anc parché al
mî umâur l' è stè piotòst bâs, véstt che
âl vacànz âli én drî a finîr e dman l
èter a m turnarò a méttèr al grinbalân
naigher col gultén bianc, la mî
muntûra par la scòla.

Adès a sän int al bûr dla mî stanza,
che mé a ciàm acsé parché ai é un lèt
ed fèr e una cumudénna, mo in realtè l
é un stanziàn con un mócc' d èter quî,
che al bûr i n s vâdden brîsa, mo che
mé "a sént": ai é l'û, méssa a pasîr in
vatta al pèrdg, e al furmintân, mucè int
un cantân, e pò âl patèt, ch' âl
zarmójjen a dspèt dal fradd. L é un
fradd ch' al zèla la frânt. Mé a n al
vadd brîsa, mo a sän sicûr che al mî
fiè chèld al s apâna sóbbit, d' in man in
man ch' a respîr. A vrèv crûvrum,
ardupèrum sâtta al quèrt, anc parché a
sän agitè, squèsi spuré. I m an détt che
stanòt l' é la nott dla Vècia, qualla che,
una vòlta al ân, la pôrta zuglén, dûlz e
carbân ai fangén. Par quasst lâur i an
d' andèr a lèt prèst, parché la Vècia l' é

unbrâusa, parmalâusa e imprevedébbil.
L âurden l é asolût: bisâggna
indurmintères sóbbit o, al ménnum
armâur, afundèr la fâza int al cusén o
šblišghèr zâ zâ, sâtta ai linzû, tgnànd
al respîr, parché inción al la pòl
vâdder, figuraines un ragazòl.

Durànt al dé, e anc quall prémma, as
êra sintó dâl vušè vèghi, ch' âli avèven
mèss in agitaziàn tòtt al pajais. Al
parèva che pió d ón l avèss véstt dâl
pedghè fòra dl urdinèri int la naiv,
atais al cà in dóvv ai stà di ragazû.
Sänz'èter l'êra la Vècia che ed nott
l' andèva in esploraziàn.

Al còr l um scòpia int al pèt. A sèr i
ûc' zarcànd d an pinsèr a gnînta, mo
bûr l'êra e bûr l' é. A n arív brîsa d âura
d imazinèr la fâza dla Vècia, né còmm
la pòsa èser fté. I dîsen ch' l' é in grèd
ed canbièr al sô aspèt secànd al
bisâgg, e anc ed fèr dâli aleànz.
Alâura am vén in amânt che d là, int la
stanzia atais, ai é âl dâu pèrt dal ninén
ch' i an mazè stamaténna. I én a
šbindlón atâc ai trèv; âli én lónghi
lónghi e la pèl l' é bianca ch' la fa zlèr
al sangv. Par mé la môrt l' à un culâur
acsé, d un fradd spezièl. Lóng al dé a
sän andè só divèrsi vòlt: un mumânt,
un'ucè, e zâ ed câursa, col còr in
gâula. Epûr, fèn a pòchi âur prémma,
quand cäl dâu pèrt âli êren ónna sâul,
e âl rughèven qué d atâuren, âl n um
fèven brîsa pòra, âl fèven pèrt dla mî
vétta ed tòtt i dé.

Ècco, la Vècia la prèv méttres d
acòrd col ninén, e fèrel turnèr al
mânn par vendichères. Ló alâura al
prèv spènnzer la mî pôrta, mâi asrè a
cèv...

A m acócc' pió ch' a pòs, zarcànd
ed pinsèr che an s' é mâi sintó a dîr che
una bîstia la pòsa èser resusitè.
Almànc fèn a incû... La tentaziàn l' é
qualla ed scapèr ed câursa e andèr zâ
in cusèrîna, insamm ala mî famajja,
dnanz al fûg. A n arèv gnanc bisâgg
d inpièr la lûs. Anc int un bûr cme
quasst, ch' al pèr pió naigher dal sòlit,
a srèv bân d arcgnòsser ògni prèda,
ògni piròl. Mo che figûra faréjja, cme
giustificèr la rinónzia ai regâl tant
suspîrè, par la pòra?

An m armâgna che stèr da stèr, int
sta nott ed strèl mo sänza lóina, naigra.
Almànc la Vècia l' avèss lasè détt l
urèri dal sô arív... un presapòc...
Adès bisâggna stèr atènti a tòtt i
gnécc, par d dânter e par d fòra, víc' e

nûv, che pian pian i câlen, i s cunfândden... A un zért pònt am pèr ed sénter, da bâs, un ciacarèr ch'al pèr un bãnvgnó. O êla la mî fantaîf? A n al sò brîsa e an m n inpôrta pió, un prilân piassâvvel l um ciâpa e l um pòrta sîg...

Renko Fantoni

(trad. in bulgnais dala Nôccia d Bastèl)

Al nûs

Mî pèder am cãnta sãnper i fât dla guèra. Par ló, ch'l avèva òt ân quand al véstt par la prémma vòlta i tudéssc in cà, al srà stè un quèl ch'an s pòl brîsa scurdèr. Mé, ch'a sãn nèd pió ed vént ân dâpp, a n pòs gnanc imazinèrum âl sensaziân d un cínno ch'al cgnóss la guèra.

Mî pèder al vivèva fòra d zitè, in canpâgna e spass e vluntîra sâura la tèsta ai vulèva un quèlc reoplân ch'al òsgangèva dâl bãmmb. La famajja ed mî pèder l'avèva fât un rifûg' sãtta un scantinè dla cà, acsé quand ai arivèva *Pippo*, al reoplanén ch'al nunzièva l arîv di bunbardîr, tótt quí dla famajja i scapèven là sãtta, al bûr e al fradd, fèn ch'an fòss finé incôsa.

A pròv d imazinèrum la pòra ed murîr scuizé da una bãmmba ch'l'arîva in vatta ala cà; la pòra ed vadder i tudéssc fèr i rastrelamént, magàra par fer una rappresêja o anc sãul par tôr dâu bìsti o di furmâi. A pòs imazinèrm al scunfòrt e l'umigliaziân d abasèr la tèsta dnanz ala prepotânza di tudéssc! Chisà quant magón, quanta suferânza, quanta râbia a n vîver brîsa cum as vòl par cãulpa d una guèra che inción vlèva. Mo mî nòn l avèva un curâg' e una dignitè ch'i rasintèven la matîria. Al pèder ed mî pèder, quand ai vulèva *Pippo* sãura la tèsta, an fèva brîsa cme tótt chi èter.

Tótt i i urlèven drî, i parént i al ciamèven:

- *Csa fèv lé fòra? Vgnî zã int al rifûg'!*

Mo ló, gnînte.

- *Mé lé sãtta a n i vén brîsa! S'ai ò da murîr mé a preferéss fèrel al'âria avèrta, a sèder al'âmbra dal mî nûs, brîsa sãtta tèra cme una pãndga!*

Pròpi acsé. Al s mitèva sãtta al nûs ch'ai èra in mèz all'era e al stèva lé fèn che incôsa èra finé. Ai srèv bastè una schîza par mandèrel al gabariòt, mo ló l afrunté la guèra acsé, senza pòra, con dignitè... e una brîsla ed sèna matîria.

Mî nòn l é canpè fèn a utant ân e sãul cal mèl ch'l à nómm "vciâja" al l a purtè vî da sãtta al sò nûs.

M. Farlén

Al bãl dspécc

S'avèssi mâi ucasîan d andèr int al salân dla Vèlla Pallavicini al Bãurg Panighèl (cl'ètra l'é fòra ed San Vidèl, vèrs la Crãus dal Biâc), dè un'ucè al pitûr a tãnpa ch'ai é int âl paraid dla sèla. I autûr, ch'i én Vincenzo Martinelli e Pietro Fancelli, vèrs la fèn dal '700 i an vló raprèsentèr una sèna paesèna con dâl figurènni inpgnè a sunèr e a balèr.

In vatta a una bèrca ai é trî sunadûr, chitâra, viulén e tamòra (o tanburèl) ch'i én drî a sunèr ed sicûr una manfréna anzi, guardând la mòsa di dû balarén, i én da èser vèrs la fèn dal pèz, in cla pèrt ch'la vén ciamè "trassca".

Acsé almànc l um pèr a mé, che però a n sãn brîsa un espèrt ed bãl dspécc, cum invèzi l é al mî amîg Êzio Cesèri o l'Anna Maria Pericolini.

Stâl dâu figûr âli én la dimustraziân che sti bãl populèr (gîga, manfréna, runcastèlda, rugèro ecz.), ch'i vénsen prémma dal *liscio* e dla filúzzi, i an âl radîs antîghi e i cunsèrven tóttâ l'eleganza che la zãnt d una vòlta i i dèven, parché anc se i balarén i èren di pòver bãsta ch'sèppa, in cãl cèri uca-

siân ch'i avèven ed divartîres con al bãl, ed sicûr i s cunpurtèven da sgnâuri, anc s'i èren di brazént o di sêrúv. In chi mumént che lé, sãuratótt i zûven, mé a sãn cunvént ch'i tgnéssen un cunpurtamãnt ch'al n avèva gnént da invidièr a quall di nòbil o di ricón.

F. C.

La siãnta di nûster víc'

Ragâgn (*Agaricus melleus*) - agarico, fungo mangereccio che si produce accanto agli alberi e alle siepi.

Rîbes (*Ribes rubrum*) - ribes, frutto di sapore aciduletto gradito, che si usa per far conserve e sciroppi. Nella medicina popolare vengono somministrate le foglie e i ramoscelli in infuso come diuretico e antiartritico.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pãnt dla Biãndda

Nómmer 119 dal 2013

Diretãur irresponsãbil e limušnîr:

Fãusto Carpãn

Dsèggn uriginèl:

Lupãmmbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitãza (Giorgio Serra)

Coretãur di sbãli: **Bertén Sèra**

Strulgãn eletrònîc: **Ãmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almànc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Al dizionèri ed riferimãnt par cãl paròl ch'ãli én difèzzil da capîr l é quasst:

Lepri - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amìg - - La Compagnia del Ponte della Bionda -

<p>GENNAIO Giovedì 24, h. 16,30.....</p>	<p>Nella sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani e Sisén. Presenta Mirella Musiani.</p>
<p>FEBBRAIO Venerdì 1, h. 21.....</p>	<p>Presso la Polisportiva Modena Est (Viale Indipendenza 25, Modena): la Compagnia del Ponte della Bionda in "Non parlate all'autista", commedia in due atti di Carpani e Nanni. Regia di Cristina Testoni.</p>
<p>Sabato 2, h. 21.....</p>	<p>Teatro della Parrocchia di S. Martino di Bertalia (via Bertalia 65): "Questa è la mia città", note, immagini, atmosfere di luoghi dentro e fuori le mura di Bologna raccontati, cantati, fotografati da Fausto Carpani con Luigi Lepri, con i disegni di Giorgio Serra, con la chitarra di Antonio Stragapede. Serata in favore del Progetto Cicetekelo - Zambia. Offerta libera.</p>
<p>Giovedì 21, h. 16,30.....</p>	<p>Nella sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani e Sisén. Presenta Mirella Musiani.</p>
<p>Mercoledì 27, ore 20,30</p>	<p>Teatro Arcipelago di Pianoro (via della Resistenza 201): "Questa è la mia città", note, immagini, atmosfere di luoghi dentro e fuori le mura di Bologna raccontati, cantati, fotografati da Fausto Carpani con Luigi Lepri, con i disegni di Giorgio Serra, con la chitarra di Antonio Stragapede.</p>
<p>MARZO Venerdì 15, h. 21.....</p>	<p>Teatro delle Temperie di Calcara: "Bologna cantava e canta", carrellata sulla canzone bolognese dall'800 a oggi. Con Fausto Carpani, Luigi Lepri, Antonio Stragapede.</p>
<p>Giovedì 21, h. 16,30.....</p>	<p>Nella sede della Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): pomeriggio in compagnia dei poeti dialettali, con la partecipazione di Fausto Carpani e Sisén. Presenta Mirella Musiani.</p>

Associazione Culturale

IL PONTE DELLA BIONDA

www.pontedellabionda.org

info@pontedellabionda.org

cell. 334 378 72 19